

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U002124

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 03-06-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Буяновська Леся Юріївна

2. Lesia Buianovska

Кваліфікація: 106

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 106

Назва наукової спеціальності: Географія

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Географія

Дата захисту: 11-07-2025

Спеціальність за освітою: Географія

Місце роботи здобувача: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Код за ЄДРПОУ: 02071091

Місцезнаходження: вул. Дворянська, буд. 2, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 9470

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Код за ЄДРПОУ: 02071091

Місцезнаходження: вул. Дворянська, буд. 2, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Код за ЄДРПОУ: 02071091

Місцезнаходження: вул. Дворянська, буд. 2, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 39.21, 05.41, 05.01, 05.01.11

Тема дисертації:

1. Геодемографічний аналіз Одеського регіону в умовах зміни адміністративно-територіального устрою.
2. Geodemographic Analysis of the Odesa Region in the Context of Changes in Administrative-territorial structure.

Реферат:

1. Буяновська Л.Ю. Геодемографічний аналіз Одеського регіону в умовах зміни адміністративно-територіального устрою. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 106 «Географія» – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова – Одеса, 2025. У роботі розглядаються теоретичні засади суспільно-географічного дослідження геодемографічних процесів, аналізуються адміністративно-територіальний устрій, чинники та передумови формування Одеського регіону, оцінюється геодемографічна ситуація в Одеському регіоні. Особлива увага приділяється просторовому аналізу геодемографічного районування Одеського регіону на засадах нового адміністративно-територіального устрою. У першому розділі дисертації представлено теоретичні засади суспільно-географічного дослідження геодемографічних процесів. Висвітлено особливості дослідження геодемографічних процесів у світовій практиці. Проаналізовано вплив адміністративно-територіального устрою на формування геодемографічних процесів на регіональному рівні. Другий розділ роботи присвячено історії заселення Одеського регіону як передумову формування сучасної

демографічної ситуації, проаналізовано ретроспективу змін адміністративно-територіального устрою Одеського регіону, вивчено системи розселення та щільність населення, проаналізовані геодемографічні процеси і структурно-вікові деформації населення Одеського регіону. У третьому розділі проаналізовано динаміку чисельності населення, етно-національний склад населення Одеського регіону, проведено оцінку геодемографічної ситуації в регіоні, висвітлено стан та тенденції геодемографічного розвитку регіону. Четвертий розділ присвячено просторовому аналізу геодемографічних показників та геодемографічному районуванню Одеського регіону на засадах нового адміністративно-територіального устрою, виявленню взаємозв'язку категорій геодемографічного процесу та геодемографічної ситуації у структурі геодемографічного районування. За результатами дослідження обґрунтовано загальні методологічні і методичні положення геодемографічного районування, проаналізовано часткове геодемографічне районування та проведено комплексне інтегральне геодемографічне районування в Одеському регіоні на новій адміністративно-територіальній основі. Для вирішення основних завдань дослідження використано загальнонаукові (аналіз, порівняння, історичний підхід) та спеціально-географічні (історико-географічний, порівняльно-географічний, картографічний, районування) методи дослідження. При виконанні дисертаційного дослідження були використані статистичні дані та матеріали Державної служби статистики України, різні нормативно-правові документи, вітчизняні та міжнародні наукові праці, тощо. Наукова новизна одержаних результатів вперше: здійснено комплексний геодемографічний аналіз та геодемографічне районування Одеського регіону на засадах нового адміністративно-територіального устрою із урахуванням просторових відмінностей геодемографічного процесу та геодемографічної ситуації Одеського регіону; розроблено методику виділення геодемографічних кластерів, геодемографічних груп та геодемографічних осередків в геодемографічному районуванні регіону, що дозволяє використовувати їх як просторову основу для формування регіональної демографічної політики; виявлено просторові розбіжності у формуванні геодемографічних кластерів, районів та осередків в межах Одеського регіону, що виникають внаслідок невідповідності між сучасними адміністративними межами районів і фактичними ареалами поширення демографічно однорідних територій; вдосконалено: теоретико-методологічні підходи до аналізу геодемографічних процесів та геодемографічної ситуації в умовах адміністративно-територіальних трансформацій; наукове розуміння впливу адміністративно-територіального устрою на просторову організацію та динаміку геодемографічних процесів регіону; отримали подальший розвиток: підходи до аналізу взаємозв'язку між адміністративно-територіальним устроєм та геодемографічними процесами; підходи до вивчення регіональної та мікрорегіональної геодемографічної ситуації, що базуються на врахуванні динаміки чисельності населення, його етно-національної та статеві-вікової структури, щільності та структури розселення; концептуальні засади використання категорій «геодемографічна ситуація», «геодемографічний процес» та «геодемографічне районування» як аналітичного інструментарію для просторової диференціації демографічного розвитку територій; Теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Теоретичне значення одержаних результатів полягає в обґрунтуванні закономірностей трансформації геодемографічних процесів Одеського регіону в умовах зміни адміністративно-територіального устрою. Уточнено понятійно-категоріальний апарат дослідження та поглиблено уявлення про вплив геодемографічних процесів в контексті змін адміністративно-територіального устрою.

2. The study examines the theoretical foundations of socio-geographical research on geodemographic processes, analyzes the administrative-territorial structure, key factors, and prerequisites for the formation of the Odesa region, and evaluates its current geodemographic situation. Emphasis is placed on the spatial analysis of geodemographic zoning of the Odesa region under the new administrative and territorial framework. The first chapter of the dissertation presents the theoretical framework of socio-geographical studies of geodemographic processes. It highlights methodological approaches to demographic process studies in global practice and analyzes the impact of the administrative and territorial structure on the formation of geodemogeographical patterns at the regional level. The second chapter examines the history of settlement in the Odesa region as a prerequisite for shaping its modern demographic situation. It provides a retrospective analysis of changes in the administrative and

territorial structure of the Odesa region, explores settlement systems and population density, and analyzes geodemographic processes as well as structural and age-related deformations of the population in the Odesa region. The third chapter examines population dynamics and the ethnonational composition of the Odesa region's population providing an assessment of its current geodemographic situation. It outlines key trends and the present state of the region's geodemographic development. The fourth chapter focuses on the spatial analysis of geodemographic indicators and the geodemographic zoning of the Odesa region under its new administrative-territorial structure. It investigates the relationship between geodemographic processes and regional conditions within the zoning framework. The chapter substantiates methodological principles for geodemographic zoning and analyzes partial zoning schemes. Finally, it presents a comprehensive, integrated geodemographic zoning of the Odesa region based on the updated administrative-territorial divisions. To address the main research objectives, general scientific methods (analysis, comparison, historical approach) and specific geographical methods (historical-geographical, comparative-geographical, cartographic, zoning) were employed. In conducting this dissertation research, statistical data and materials from the State Statistics Service of Ukraine were used, along with various regulatory and legal documents, domestic and international scientific works, etc. Scientific Novelty of the Obtained Results. For the first time: - a comprehensive geodemographic analysis and geodemographic regionalization of the Odesa region have been conducted based on the new administrative-territorial structure, taking into account the spatial differences in the geodemographic process and the geodemographic situation of the Odesa region. - a methodology has been developed for identifying geodemographic clusters, geodemographic groups, and geodemographic centers within the geodemographic regionalization of the region, allowing their use as a spatial basis for the formation of regional demographic policy. - spatial discrepancies in the formation of geodemographic clusters, districts, and centers within the Odesa region have been identified, arising from the mismatch between the current administrative boundaries of districts and the actual areas of distribution of demographically homogeneous territories. Improved: - Theoretical and methodological approaches to the analysis of geodemographic processes and the geodemographic situation in the context of administrative-territorial transformations. - The scientific understanding of the influence of the administrative-territorial structure on the spatial organization and dynamics of geodemographic processes in the region. Further Developed: - Approaches to the analysis of the relationship between the administrative-territorial structure and geodemographic processes. - Approaches to the study of the regional and micro-regional geodemographic situation, based on taking into account the dynamics of population size, its ethno-national and age-sex structure, density, and settlement structure. - Conceptual foundations for the use of the categories "geodemographic situation," "geodemographic process," and "geodemographic regionalization" as analytical tools for the spatial differentiation of the demographic development of territories. Theoretical and Practical Significance of the Obtained Results. The theoretical significance of the obtained results lies in substantiating the patterns of transformation of geodemographic processes in the Odesa region under conditions of changes in the administrative-territorial structure.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, робототехніки

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Буяновська Л.Ю., Григорьев О.В., Яворська В.В. Сучасний стан геодемографічних процесів в Одеському регіоні на засадах нового адміністративного устрою. Вісник Одеського національного університету. Географічні та геологічні науки. Т. 27. Вип. 2(41). 2022. С. 137–146.
- Буяновська Л.Ю., Яворська В.В., Безуглий В. В. Демографічний потенціал Одещини: регіональні особливості. Вісник Одеського національного університету. Серія: Географічні та геологічні науки. Т. 28. Вип. 2(43). 2023. С. 25–36.
- Буяновська Л.Ю., Яворська В.В. Географічні аспекти сучасної демографічної трансформації Одеського регіону. Вісник Одеського національного університету. Географічні та геологічні науки. Т.29. Вип. 2(45). 2024. С. 56–64.
- Буяновська Л.Ю., Яворська В.В. Система розселення в Одеському регіоні в умовах нового адміністративного устрою. Науковий вісник Чернівецького університету : Географія. Вип. 849. 2024. С. 184-197.
- World Heritage: features, composition, and tourist significance / V. V. Bezugly, I. I. Kostaschuk, R. V. Kisil, V. V. Yavorska, L. Y. Buyanovska. Journal of Geology, Geography and Geocology. 2024. Vol. 33, iss. 3. P. 440–452.

Наукова (науково-технічна) продукція: аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U113483

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Яворська Вікторія Володимирівна
2. Viktoriia Yavorska

Кваліфікація: д. геогр. н., професор, 11.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8611-9712

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Код за ЄДРПОУ: 02071091

Місцезнаходження: вул. Дворянська, буд. 2, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сегіда Катерина Юріївна

2. Kateryna Sehida

Кваліфікація: д. геогр. н., професор, 11.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1122-8460

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гукалова Ірина Володимирівна

2. Iryna Gukalova

Кваліфікація: д.геогр.н., пров.н.с., 11.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4664-4480

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут географії Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05540402

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 44, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Джаман Василь Олексійович

2. Vasyl Dzhaman

Кваліфікація: д.геогр.н., професор, 11.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9188-3325

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, буд. 2, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шашеро Антоніна Миколаївна

2. Antonina Shashero

Кваліфікація: к. геогр. н., доцент, 11.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0002-4546-8558

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Код за ЄДРПОУ: 02071091

Місцезнаходження: вул. Дворянська, буд. 2, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Сич Віталій Андрійович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Сич Віталій Андрійович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Лукашук Світлана Борисівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна